Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 10 marca 2016 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości — Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty — Rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 — Artykuły 17 i 20 — Obowiązki sądu, przed którym toczy się postępowanie dla potrzeb wyznaczenia sądu właściwego miejscowo do rozpoznania sprawy w postępowaniu spornym w następstwie wniesienia przez pozwanego sprzeciwu od europejskiego nakazu zapłaty — Właściwość sądów państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty — Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 — Roszczenie o odszkodowanie przysługujące na podstawie rozporządzenia (WE) nr 261/2004 w związku z opóźnieniem lotu

W sprawie C-94/14

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Kúria (sąd najwyższy, Węgry) postanowieniem z dnia 27 lutego 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w tym samym dniu, w postępowaniu:

Flight Refund Ltd

przeciwko

Deutsche Lufthansa AG,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: M. Ilešič (sprawozdawca), prezes izby, C. Toader, A. Rosas, A. Prechal i E. Jarašiūnas, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu rządu węgierskiego przez M. Z. Fehéra i G. Szimę, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego i J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: węgierski.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez A.M. Rouchaud-Joët, A. Siposa oraz M. Wilderspina, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 22 października 2015 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiającego postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.U. L 399, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2007, L 70, s. 490).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między spółką Flight Refund Ltd z siedzibą w Zjednoczonym Królestwie (zwaną dalej „Flight Refund") a spółką Deutsche Lufthansa AG z siedzibą w Niemczech (zwaną dalej „Deutsche Lufthansa") dotyczącego roszczenia o odszkodowanie dochodzonego w związku z opóźnieniem lotu.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

3 W dniu 28 maja 1999 r. zawarto w Montrealu Konwencję o ujednoliceniu niektórych zasad dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego (zwaną dalej „konwencją montrealską"), która została podpisana przez Wspólnotę Europejską w dniu 9 grudnia 1999 r. i zatwierdzona w jej imieniu na mocy decyzji Rady 2001/539/WE z dnia 5 kwietnia 2001 r. (Dz.U. L 194, s. 38).

4 Artykuł 19 konwencji montrealskiej, zatytułowany „Opóźnienie", stanowi:

„Przewoźnik ponosi odpowiedzialność za szkodę wynikłą z opóźnienia w przewozie lotniczym osób, bagażu lub ładunku. Jednakże przewoźnik nie ponosi odpowiedzialności za szkodę wynikłą z opóźnienia, jeśli udowodni, że on sam oraz jego pracownicy i agenci podjęli wszystkie rozsądnie konieczne środki, aby uniknąć szkody, lub że niemożliwe było podjęcie przez nich takich środków".

5 Zgodnie z brzmieniem art. 33 ust. 1 rzeczonej konwencji:

„Powództwo o odszkodowanie musi zostać wytoczone, według wyboru powoda, na terytorium jednego z państw-stron, albo przed sądem właściwym dla siedziby przewoźnika albo jego głównego miejsca prowadzenia działalności, albo miejsca prowadzenia działalności, w ramach której zawarta została umowa, albo przed sądem miejsca przeznaczenia".

Prawo Unii

Rozporządzenie (WE) nr 261/2004

6 Artykuł 5 rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG)

nr 295/91 (Dz.U. L 46, s. 1), zatytułowany „Odwołanie”, stanowi w ust. 1 lit. c), że zainteresowani pasażerowie mają prawo do odszkodowania od obsługującego przewoźnika lotniczego zgodnie z art. 7 tego rozporządzenia.

7 Artykuł 6 owego rozporządzenia, zatytułowany „Opóźnienie”, nakłada na obsługującego przewoźnika lotniczego szereg obowiązków dotyczących udzielania zainteresowanym pasażerom pomocy w przypadku opóźnienia lotu.

8 Artykuł 7 omawianego rozporządzenia, zatytułowany „Prawo do odszkodowania”, stanowi w ust. 1 lit. c), że w przypadku odwołania do tego artykułu pasażerowie otrzymują odszkodowanie w wysokości 600 EUR w odniesieniu do wszystkich lotów dłuższych niż 3500 kilometrów.

Rozporządzenie nr 1896/2006

9 Motyw 8 rozporządzenia nr 1896/2006 stanowi:

„[…] utrudnienia w dostępie do skutecznego wymiaru sprawiedliwości w sprawach transgranicznych […] sprawiają, że konieczne jest przyjęcie przepisów wspólnotowych gwarantujących równe zasady traktowania wierzycieli i dłużników w całej Unii Europejskiej”.

10 Zgodnie z motywem 10 tego rozporządzenia:

„Postępowanie ustanowione na mocy niniejszego rozporządzenia powinno stanowić dodatkowy i fakultatywny środek dla powoda, który zachowuje możliwość skorzystania z postępowania przewidzianego w prawie krajowym. W związku z tym niniejsze rozporządzenie nie zastępuje ani nie harmonizuje istniejących mechanizmów dochodzenia roszczeń bezspornych na mocy prawa krajowego”.

11 Motyw 24 rzeczonego rozporządzenia głosi:

„Sprzeciw wniesiony w terminie powinien zakończyć postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty i powinien prowadzić do automatycznego przekazania sprawy do zwykłego postępowania cywilnego, chyba że powód wyraźnie zażądał zakończenia postępowania w takim przypadku. Do celów niniejszego rozporządzenia pojęcie »zwykłego postępowania cywilnego« nie powinno być interpretowane wyłącznie w rozumieniu prawa krajowego”.

12 Artykuł 1 rozporządzenia nr 1896/2006 przewiduje:

„1. Celem niniejszego rozporządzenia jest:

a) uproszczenie, przyspieszenie i ograniczenie kosztów postępowania sądowego w sprawach transgranicznych dotyczących bezspornych roszczeń pieniężnych poprzez ustanowienie postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty.

[…]

2. Niniejsze rozporządzenie nie pozbawia powoda możliwości dochodzenia roszczenia w rozumieniu art. 4 na podstawie innego postępowania dostępnego zgodnie z przepisami państwa członkowskiego lub prawa [Unii]”.

13 Artykuł 2 ust. 1 tego rozporządzenia następująco definiuje jego zakres zastosowania:

„Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do transgranicznych spraw cywilnych i handlowych, bez względu na rodzaj sądu lub trybunału. Nie ma ono zastosowania w szczególności do spraw skarbowych, celnych lub administracyjnych ani dotyczących odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej (acta iure imperii)".

14 Zgodnie z art. 5 ust. 1 omawianego rozporządzenia „państwo członkowskie wydania" oznacza „państwo członkowskie, w którym europejski nakaz zapłaty został wydany".

15 Artykuł 6 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006 stanowi, że do celów stosowania tego aktu jurysdykcję określa się zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa Unii, w szczególności rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1; sprostowania: Dz.U. 2007, L 174, s. 28; Dz.U. 2009, L 311, s. 35]".

16 W myśl art. 7 ust. 2 lit. f) rozporządzenia nr 1896/2006 pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty musi zawierać okoliczności uzasadniające właściwość sądu.

17 Artykuł 16 tego rozporządzenia stanowi w ust. 1–3:

„1. Pozwany może wnieść do sądu wydania sprzeciw od europejskiego nakazu zapłaty przy użyciu formularza F, określonego w załączniku VI, który jest doręczany pozwanemu wraz z europejskim nakazem zapłaty.

2. Sprzeciw musi zostać wysłany w terminie 30 dni od doręczenia nakazu pozwanemu.

3. W sprzeciwie pozwany wskazuje, że kwestionuje roszczenie [zasadność roszczenia], bez konieczności precyzowania powodów".

18 Artykuł 17 rzeczonego rozporządzenia, zatytułowany „Skutki wniesienia sprzeciwu", stanowi w ust. 1 i 2:

„1. W przypadku wniesienia sprzeciwu w terminie określonym w art. 16 ust. 2 dalsze postępowanie odbywa się przed właściwymi sądami w państwie członkowskim wydania zgodnie z przepisami regulującymi zwykłe postępowanie cywilne, chyba że powód wyraźnie zażądał w takim przypadku zakończenia postępowania.

[…]

2 Przekazanie sprawy do zwykłego postępowania cywilnego w rozumieniu ust. 1 podlega prawu państwa członkowskiego wydania".

19 W myśl art. 18 ust. 1 omawianego rozporządzenia:

„Jeżeli w terminie określonym w art. 16 ust. 2, przy uwzględnieniu odpowiedniego czasu potrzebnego do wpłynięcia oświadczenia, do sądu wydania nie wpłynie sprzeciw, sąd wydania niezwłocznie stwierdza wykonalność europejskiego nakazu zapłaty przy użyciu formularza G, określonego w załączniku VII. Sąd sprawdza datę doręczenia".

20 Artykuł 20 rozporządzenia nr 1896/2006 ustanawia procedurę „Ponownego badania w wyjątkowych przypadkach". W szczególności art. 20 ust. 2 stanowi, że „[p]o upływie terminu określonego w art. 16 ust. 2 pozwany jest uprawniony do złożenia wniosku o ponowne zbadanie europejskiego nakazu zapłaty przez właściwy sąd w państwie członkowskim wydania, w przypadku gdy wydanie nakazu

zapłaty było w sposób oczywisty błędne w świetle wymogów określonych w niniejszym rozporządzeniu lub ze względu na inne wyjątkowe okoliczności". Zgodnie z art. 20 ust. 3 rozporządzenia jeżeli sąd uzna, że ponowne zbadanie nakazu jest uzasadnione, europejski nakaz zapłaty traci moc. Przepis ten stanowi dalej, że w przeciwnym wypadku nakaz pozostaje w mocy.

21 Artykuł 26 rzeczonego rozporządzenia, zatytułowany „Stosunek do krajowego prawa procesowego", brzmi następująco:

„Wszelkie zagadnienia proceduralne, które nie są uregulowane w niniejszym rozporządzeniu, podlegają prawu krajowemu".

Rozporządzenie nr 44/2001

22 Przepisy regulujące jurysdykcję ustanowione w rozporządzeniu nr 44/2001 zawarte są w rozdziale II, w art. 2–31. Artykuł 24 wspomnianego rozporządzenia, wchodzący w skład sekcji 7 rozdziału II, zatytułowanej „Umowa dotycząca jurysdykcji", stanowi:

„Jeżeli sąd państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji na podstawie innych przepisów niniejszego rozporządzenia, uzyskuje on jurysdykcję, jeżeli pozwany przed sądem tym wda się w spór. Zasada ta nie ma zastosowania, jeżeli pozwany wdaje się w spór w tym celu, aby podnieść zarzut braku jurysdykcji lub jeżeli inny sąd ma na podstawie art. 22 jurysdykcję wyłączną".

Prawo węgierskie

Kodeks postępowania cywilnego

23 Przepisy regulujące właściwość sądu znajdują się w a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (ustawie nr III z 1952 r. – kodeks postępowania cywilnego, zwanej dalej „kodeksem postępowania cywilnego").

24 Artykuł 45 kodeksu postępowania cywilnego stanowi:

„1. W razie sporu kompetencyjnego dotyczącego właściwości rzeczowej lub miejscowej wynikającego z prawomocnych orzeczeń, jak również w przypadku gdy ustalenie sądu właściwego miejscowo jest niemożliwe lub jeżeli sąd właściwy nie może rozpoznać sprawy wskutek wyłączenia, w pierwszej kolejności następuje wyznaczenie sądu właściwego.

2. Sądem właściwym do dokonania takiego wyznaczenia jest:

[…]

c) w wypadkach innych niż wskazane w lit. a) i b) – Kúria [(sąd najwyższy)]".

Ustawa nr L z 2009 r. o nakazie zapłaty

25 Artykuł 59 ust. 1 a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (ustawy nr L z 2009 r. o nakazie zapłaty) przyznaje notariuszom kompetencję do wydawania europejskiego nakazu zapłaty, o którym mowa w rozporządzeniu nr 1896/2006.

26 Zgodnie z art. 38 ust. 1 tej ustawy w razie wniesienia sprzeciwu notariusz przekazuje akta sprawy sądowi wskazanemu przez wnioskodawcę we wniosku o wydanie nakazu zapłaty.

27 Artykuł 38 ust. 3 rzeczonej ustawy przewiduje, że w razie niewskazania sądu przez wnioskodawcę notariusz przekazuje akta sprawy sądowi właściwemu rzeczowo i miejscowo na podstawie art. 29, 30 i 40 kodeksu postępowania cywilnego.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

28 Z postanowienia odsyłającego wynika, że pasażer zbył w drodze umowy cesji prawo do odszkodowania przysługujące mu w związku z opóźnieniem lotu na rzecz spółki Flight Refund, która specjalizuje się w dochodzeniu tego typu roszczeń. Spółka zainicjowała następnie przed węgierską notariusz postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty przeciwko Deutsche Lufthansa. Swoje żądanie, opiewające na kwotę 600 EUR, Flight Refund uzasadniała faktem, że w wyniku umowy cesji przysługiwało jej od Deutsche Lufthansa odszkodowanie w związku z przekraczającym trzy godziny opóźnieniem lotu LH 7626, obsługującego, zgodnie z informacjami przekazanymi przez notariusz, połączenie między lotniskami Newark (Stany Zjednoczone) a London Heathrow (Zjednoczone Królestwo).

29 Notariusz uwzględniła to żądanie i wydała przeciwko Deutsche Lufthansa nakaz zapłaty, nie ustaliwszy jednakże ani miejsca zawarcia umowy, ani miejsca jej wykonania, ani miejsca wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę, ani miejsca prowadzenia działalności przez przewoźnika, w ramach której zawarta została umowa, ani miejsca przeznaczenia lotu. Notariusz uznała się za właściwą do wydania nakazu na podstawie art. 33 konwencji montrealskiej, której Węgry są państwem-stroną.

30 Deutsche Lufthansa postanowiła wnieść sprzeciw wobec przedmiotowego nakazu, podnosząc, że połączenie lotnicze wskazane przez Flight Refund we wniosku o wydanie nakazu obsługiwała nie ona, tylko spółka United Airlines, Inc.

31 Ponieważ pełnomocnik Flight Refund oświadczył, na wezwanie notariusz, że nie jest w stanie wskazać, który sąd krajowy jest właściwy po skierowaniu sprawy do zwykłego postępowania cywilnego, notariusz zwróciła się o wyznaczenie sądu właściwego miejscowo do Kúria (sądu najwyższego), wskazując, że w oparciu o przepisy kodeksu postępowania cywilnego oraz posiadane przez nią informacje sama nie potrafi tego zrobić.

32 Sąd odsyłający postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z pięcioma pytaniami dotyczącymi interpretacji szeregu postanowień konwencji montrealskiej oraz przepisów rozporządzeń nr 44/2001 i nr 1896/2006. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wpłynął do Trybunału w dniu 27 lutego 2014 r.

33 W dniu 26 września 2014 r. Flight Refund powiadomiła Trybunał, że pismem z dnia 5 marca 2014 r. poinformowała sąd odsyłający, iż swoich roszczeń dochodzi nie na podstawie postanowień konwencji montrealskiej, lecz na podstawie przepisów rozporządzenia nr 261/2004. Aby uzyskać dodatkowe informacje od sądu odsyłającego, Trybunał, w dniu 21 października 2014 r., postanowił zwrócić się do niego, na podstawie art. 101 § 1 regulaminu postępowania, o udzielenie wyjaśnień.

34 W odpowiedzi, która wpłynęła do Trybunału w dniu 26 listopada 2014 r., sąd odsyłający w pierwszej kolejności potwierdził, że jako podstawę prawną swoich roszczeń spółka Flight Refund powołała art. 6 i 7 rozporządzenia nr 261/2004, nie zaś postanowienia konwencji montrealskiej. W konsekwencji sąd odsyłający wycofał trzy z pięciu zadanych pytań oraz przeformułował jedno z pozostałych dwóch.

35 W drugiej kolejności sąd odsyłający wyjaśnił, że nie dysponuje innymi informacjami dotyczącymi przedmiotowego lotu niż te, które znajdują się w jego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Zaznaczył, że w postępowaniu w sprawie wyznaczenia sądu właściwego miejscowo przepisy prawa krajowego nie pozwalają mu na dokonywanie ustaleń co do istoty sprawy.

36 Sąd odsyłający wyraził też wątpliwości co do przepisów regulujących jurysdykcję międzynarodową, które mają zastosowanie w postępowaniu w sprawie europejskiego nakazu zapłaty wszczętym w celu dochodzenia roszczenia opartego na rozporządzeniu nr 261/2004. Zdaniem tego sądu notariusz, która wydała europejski nakaz zapłaty, zrobiła to z naruszeniem art. 6 rozporządzenia nr 1896/2006, który nakładał na nią obowiązek zbadania jurysdykcji sądów węgierskich zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 44/2001.

37 W związku z tym sąd odsyłający chciałby uzyskać wyjaśnienia, czy w rozpatrywanym przypadku zastosowanie znajdują przepisy konwencji montrealskiej, rozporządzenia nr 44/2001, czy też inne przepisy regulujące jurysdykcję, takie jak art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006, zgodnie z którym w przypadku wniesienia przez pozwanego sprzeciwu od europejskiego nakazu zapłaty dalsze postępowanie odbywa się przed właściwymi sądami państwa członkowskiego wydania owego nakazu. Sąd ten zastanawia się również, jak powinien postąpić w razie stwierdzenia jurysdykcji międzynarodowej sądów węgierskich lub też w razie stwierdzenia jej braku.

38 W tych okolicznościach Kúria (sąd najwyższy) postanowił zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy europejski nakaz zapłaty, który został wydany z naruszeniem celu rozporządzenia [nr 1896/2006] lub przez organ niemający jurysdykcji krajowej, może zostać poddany ponownemu badaniu z urzędu? Czy też postępowanie sporne będące rezultatem wniesienia sprzeciwu powinno, w braku jurysdykcji, zostać z urzędu lub na wniosek umorzone?

2) W zakresie, w jakim sądy węgierskie są właściwe do przeprowadzenia postępowania spornego, czy właściwe przepisy regulujące jurysdykcję powinny być interpretowane w ten sposób, że Kúria [(sąd najwyższy)], do którego zwrócono się o wyznaczenie właściwego sądu, musi wskazać przynajmniej jeden sąd, który – w braku właściwości rzeczowej i miejscowej wynikających z przepisów prawa proceduralnego państwa członkowskiego – będzie zobowiązany do rozpoznania sprawy co do istoty w postępowaniu spornym będącym wynikiem wniesienia sprzeciwu?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

39 Rząd niemiecki uważa, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny. Rząd ten podnosi w tym względzie, że ze strony internetowej spółki Flight Refund, którą sprawdził w dniu 9 czerwca 2014 r., wynika, iż spółka zawiesiła działanie tej strony do odwołania, przy czym wstrzymała też wszelkie działania podjęte w celu odzyskania dochodzonych wierzytelności. Z tego względu rząd niemiecki proponuje, aby Trybunał zwrócił się do sądu odsyłającego o udzielenie informacji na temat stanu toczącego się przed nim postępowania.

40 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się do Trybunału sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny – przy czym prawidłowość tych ustaleń nie podlega ocenie Trybunału – korzystają z domniemania, iż mają one znaczenie dla sprawy (wyroki: Fish Legal i Shirley, C-279/12, EU:C:2013:853, pkt 30; a także Verder LabTec, C-657/13, EU:C:2015:331, pkt 29).

41 A więc odnosząc się do zarzutu niedopuszczalności, który został podniesiony przez rząd niemiecki, wystarczy stwierdzić, że w odpowiedzi na wniosek Trybunału o udzielenie wyjaśnień sąd odsyłający potwierdził, że nadal toczy się przed nim postępowanie w sprawie wyznaczenia sądu właściwego miejscowo do rozpoznania sprawy w postępowaniu spornym w następstwie wniesienia przez

pozwanego sprzeciwu od europejskiego nakazu zapłaty. Nic w aktach sprawy nie pozwala zatem na podważenie w rozpatrywanym przypadku domniemania znaczenia dla sprawy, z którego korzystają pytania prejudycjalne.

42 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest zatem dopuszczalny.

Co do istoty

43 Przed rozpoczęciem rozpatrywania pytań, z którymi do Trybunału zwrócił się sąd odsyłający, należy zauważyć, że sąd ten, w odpowiedzi na wniosek Trybunału o udzielenie wyjaśnień, wyraził wątpliwości, które przepisy należy zastosować w celu zbadania jurysdykcji międzynarodowej sądów państwa członkowskiego do rozpoznania w postępowaniu spornym roszczenia dochodzonego przy wykorzystaniu postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, wobec którego to nakazu pozwany wniósł sprzeciw, w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w których to okolicznościach wierzyciel powołał jako podstawę prawną roszczenia art. 6 i 7 rozporządzenia nr 261/2004. Konkretniej rzecz ujmując, sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy przepisami, które mają zastosowanie w tym kontekście, są przepisy dotyczące jurysdykcji międzynarodowej ustanowione w art. 33 konwencji montrealskiej, czy też przepisy przewidziane w rozporządzeniu nr 44/2001.

44 Dodatkowo sąd ten chciałby uzyskać wyjaśnienia co do zakresu art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006, w szczególności w kwestii tego, czy przepis ten można interpretować w ten sposób, że zawiera on normę jurysdykcyjną przyznającą jurysdykcję sądom państwa członkowskiego wydania, w rozumieniu art. 5 pkt 1 tego rozporządzenia, która stanowi lex specialis wobec przepisów rozporządzenia nr 44/2001.

45 W tym względzie należy w pierwszej kolejności przypomnieć utrwalone orzecznictwo Trybunału, zgodnie z którym prawo do zryczałtowanego i ujednoliconego odszkodowania w przypadku odwołania lotu, wywodzone z art. 5–7 rozporządzenia nr 261/2004, na które w rozpatrywanym przypadku powołuje się Flight Refund, jest prawem niezależnym od prawa do naprawienia szkody, o którym mowa w art. 19 konwencji montrealskiej (zob. podobnie wyroki: Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, pkt 27; a także Nelson i in., C-581/10 i C-629/10, EU:C:2012:657, pkt 46, 49, 55).

46 A więc skoro prawa, które wynikają, odpowiednio, z przepisów rozporządzenia nr 261/2004 oraz z postanowień konwencji montrealskiej, należą do zakresu odrębnych regulacji prawnych, przewidziane w tej konwencji przepisy regulujące jurysdykcję międzynarodową nie znajdują zastosowania do roszczeń dochodzonych wyłącznie na podstawie rozporządzenia nr 261/2004, które to roszczenia należy badać w świetle rozporządzenia nr 44/2001 (zob. podobnie wyrok Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, pkt 27, 28).

47 W drugiej kolejności, odnosząc się do sugestii sądu krajowego, o której mowa w pkt 44 niniejszego wyroku, Trybunał orzekł już, że wniesienie przez pozwanego sprzeciwu od europejskiego nakazu zapłaty, którego skutki zostały uregulowane w art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006, nie prowadzi do prorogacji jurysdykcji na rzecz sądów państwa członkowskiego wydania nakazu zapłaty, w rozumieniu art. 24 rozporządzenia nr 44/2001, i nie oznacza, że poprzez wniesienie tego sprzeciwu, nawet mimo sformułowania w nim argumentów odnoszących się do istoty sprawy, pozwany zaakceptował jurysdykcję sądów tego państwa członkowskiego do przeprowadzenia postępowania spornego dotyczącego roszczenia, którego zasadność jest kwestionowana (zob. podobnie wyrok Goldbet Sportwetten, C-144/12, EU:C:2013:393, pkt 38, 41, 43).

48 W świetle powyższego wypada uznać, że poprzez swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, jakie uprawnienia i jakie obowiązki na gruncie prawa Unii, a w szczególności rozporządzenia nr 1896/2006, ma sąd taki jak sąd odsyłający w okolicznościach,

w których toczy się przed nim postępowanie w sprawie wyznaczenia sądu właściwego miejscowo w państwie członkowskim wydania europejskiego nakazu zapłaty, w ramach którego ów sąd bada jurysdykcję międzynarodową sądów tego państwa członkowskiego do rozpoznania w postępowaniu spornym roszczenia dochodzonego w postępowaniu w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, wobec którego pozwany wniósł sprzeciw w przypisanym terminie.

49 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 1 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 1896/2006 rozporządzenie to ma w szczególności służyć uproszczeniu, przyspieszeniu i ograniczeniu kosztów postępowania sądowego w sprawach transgranicznych dotyczących bezspornych roszczeń pieniężnych poprzez ustanowienie postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty. Stosownie do art. 2 ust. 1 tego rozporządzenia ma ono zastosowanie do transgranicznych spraw cywilnych i handlowych, bez względu na rodzaj sądu lub trybunału.

50 Szczególne postępowanie uregulowane rozporządzeniem nr 1896/2006, a także cele, jakie realizuje ten akt, przestają jednak mieć zastosowanie, z chwilą gdy zasadność roszczeń, których dotyczy nakaz zapłaty, zostaje zakwestionowana w drodze sprzeciwu przewidzianego w art. 16 tego rozporządzenia (zob. podobnie wyroki: eco cosmetics i Raiffeisenbank St. Georgen, C-119/13 i C-120/13, EU:C:2014:2144, pkt 39; a także Goldbet Sportwetten, C-144/12, EU:C:2013:393, pkt 31, 42).

51 Jest kwestią bezsporną, że w rozpatrywanym przypadku pozwany wniósł sprzeciw wobec wydanego przeciwko niemu europejskiego nakazu zapłaty, w terminie przewidzianym w art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 1896/2006. W związku z tym, skoro art. 17 ust. 1 omawianego rozporządzenia jest jedynym przepisem, który reguluje skutki tego sprzeciwu, należy zbadać, czy ów przepis pozwala na ustalenie, jakie uprawnienia i obowiązki ma sąd taki jak sąd odsyłający w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, mając na uwadze brzmienie tego przepisu oraz systematykę tego rozporządzenia.

52 Z treści art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006 wynika, że przepis ten ogranicza się do sformułowania wymogu, aby w przypadku wniesienia przez pozwanego sprzeciwu w przewidzianym w tym celu terminie dalsze postępowanie było automatycznie kontynuowane przed właściwymi sądami w państwie członkowskim wydania nakazu zapłaty zgodnie z przepisami regulującymi zwykłe postępowanie cywilne, chyba że powód wyraźnie zażądał w takim przypadku zakończenia postępowania.

53 Jeśli chodzi o systematykę rozporządzenia nr 1896/2006, z motywów 8 i 10 oraz z art. 26 tego rozporządzenia wynika, że rozporządzeniem tym ustanowiono postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, stanowiące dla powoda środek o charakterze dodatkowym i fakultatywnym, które jednakowoż ani nie zastępuje, ani nie harmonizuje dotychczasowych mechanizmów dochodzenia roszczeń bezspornych przewidzianych w prawie krajowym. Rozporządzenie nr 1896/2006 ustanawia bowiem jednolity instrument dochodzenia roszczeń, gwarantujący równe zasady traktowania wierzycieli i dłużników w całej Unii, i przewiduje, że do wszelkich kwestii proceduralnych nieuregulowanych wyraźnie w tym rozporządzeniu zastosowanie znajduje prawo procesowe państw członkowskich.

54 Ponieważ z systematyki rozporządzenia nr 1896/2006 wynika, że jego założeniem nie jest ujednolicenie praw procesowych państw członkowskich, oraz z uwagi na ograniczony zakres art. 17 ust. 1 tego rozporządzenia, o czym dokładniej była mowa w pkt 52 niniejszego wyroku, przepis ten należy interpretować w ten sposób, że ponieważ w razie wniesienia sprzeciwu przez pozwanego przewiduje on automatyczne kontynuowanie postępowania zgodnie z przepisami regulującymi zwykłe postępowanie cywilne, rzeczony przepis nie formułuje żadnych szczególnych wymogów co do charakteru sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, ani co do przepisów, jakie ów sąd ma stosować.

55 Wynika stąd, że wymogi określone w art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006 należy zasadniczo uznać za spełnione, jeżeli w następstwie wniesienia przez pozwanego sprzeciwu postępowanie kontynuowane jest przed sądem takim jak sąd odsyłający, który bada, w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, jurysdykcję międzynarodową sądów państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty do rozpoznania kwestionowanego roszczenia w zwykłym postępowaniu cywilnym w zastosowaniu przepisów rozporządzenia nr 44/2001.

56 Tymczasem, jak trafnie zauważyła rzecznik generalna w pkt 72 opinii, ani art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006, ani żaden inny jego przepis nie pozwala na ustalenie, jakie prawa i obowiązki ma sąd taki jak sąd odsyłający w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym. Wobec braku w rozporządzeniu nr 1896/2006 wyraźnego przepisu, który regulowałby tę kwestię proceduralną, jej regulacji należy, zgodnie z art. 26 rzeczonego rozporządzenia, szukać w prawie krajowym.

57 Ponadto, z uwagi na to, że z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, iż sąd odsyłający musi orzec w przedmiocie jurysdykcji międzynarodowej sądów państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty do przeprowadzenia postępowania spornego dotyczącego kwestionowanego roszczenia, opierając się w tym celu, jak wskazano w pkt 46 niniejszego wyroku, na przepisach rozporządzenia nr 44/2001, należy zbadać, jakie obowiązki owo rozporządzenie nakłada na ten sąd.

58 W tym względzie panuje zgoda, że założeniem rozporządzenia nr 44/2001 nie jest ujednolicenie zakresu obowiązków kontrolnych spoczywających na sądach krajowych przy badaniu ich jurysdykcji międzynarodowej. Stosowanie właściwych przepisów krajowych nie może jednak podważać skuteczności (effet utile) rozporządzenia nr 44/2001 (zob. wyrok Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, pkt 59, 60 i przytoczone tam orzecznictwo).

59 W odniesieniu do wymogów, jakim musi odpowiadać postępowanie, należy również przypomnieć, że ogół przepisów rozporządzenia nr 44/2001 wyraża postulat, by w ramach celów, które to rozporządzenie ma realizować, postępowania kończące się wydaniem orzeczenia sądowego były prowadzone z poszanowaniem prawa do obrony (zob. podobnie wyroki: G, C-292/10, EU:C:2012:142, pkt 47; a także A, C-112/13, EU:C:2014:2195, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo).

60 W tym kontekście należy zaznaczyć, że zarówno przyświecający rozporządzeniu nr 44/2001 cel prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości, jak i poszanowanie niezawisłości sądu w wykonywaniu jego funkcji wymagają, by sąd orzekający w przedmiocie jurysdykcji międzynarodowej mógł rozstrzygnąć tę kwestię w świetle wszystkich dostępnych mu informacji, w tym ewentualnych zastrzeżeń ze strony pozwanego (zob. podobnie wyrok Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, pkt 64).

61 W rozpatrywanym przypadku z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że sąd odsyłający nie dysponuje innymi informacjami na temat jurysdykcji międzynarodowej sądów państwa członkowskiego wydania niż te, które zostały wskazane przez wnioskodawcę we wniosku o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, które to informacje, stosownie do art. 7 ust. 2 lit. f) rozporządzenia nr 1896/2006, mogą ograniczać się do zwykłego wskazania podstaw jurysdykcji międzynarodowej, przy czym powód nie musi wskazywać elementów łączących roszczenie dochodzone przez niego w ramach postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty z państwem członkowskim, w którym wystąpił z takim wnioskiem.

62 Należy zauważyć w tym kontekście, że akta sprawy, którymi dysponuje Trybunał, nie pozwalają na ustalenie, które przepisy krajowe mają zastosowanie w postępowaniu toczącym się w rozpatrywanym przypadku przed sądem odsyłającym. Jednakże gdyby krajowe prawo procesowe nakazywało sądowi odsyłającemu badanie jurysdykcji międzynarodowej sądów państwa członkowskiego wydania nakazu zapłaty wyłącznie w świetle informacji, które zostały wskazane przez wnioskodawcę we wniosku

o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, tego rodzaju postępowanie nie mogłoby zagwarantować ani skuteczności (effet utile) przepisów regulujących jurysdykcję ustanowionych w rozporządzeniu nr 44/2001, ani prawa do obrony pozwanego.

63 Zgodnie bowiem z przepisami rozporządzenia nr 44/2001 krajowe przepisy regulujące postępowanie, które w rozpatrywanym przypadku toczy się przed sądem odsyłającym, powinny umożliwiać mu zbadanie jurysdykcji międzynarodowej w świetle wszystkich informacji, które sąd ten uzna w tym celu za niezbędne, oraz, jak trafnie zauważyła rzecznik generalna w pkt 63 opinii, w razie potrzeby po wysłuchaniu stron.

64 Gdyby było inaczej, sąd odsyłający byłby uprawniony albo do takiego interpretowania swoich przepisów procesowych, aby dochować tych wymogów, albo – jak zasugerował sam sąd odsyłający – do wyznaczenia – w charakterze sądu właściwego miejscowo – sądu właściwego rzeczowo do merytorycznego rozpoznania roszczenia takiego jak roszczenie rozpatrywane w postępowaniu głównym w zwykłym postępowaniu cywilnym i w takim wypadku do ewentualnego wypowiedzenia się w przedmiocie własnej jurysdykcji międzynarodowej w świetle kryteriów wskazanych w rozporządzeniu nr 44/2001.

65 Wreszcie należy ustosunkować się do wątpliwości sądu odsyłającego co do dalszych kroków, jakie ów sąd powinien podjąć po zbadaniu jurysdykcji sądów państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty, którą to kwestię powinien rozstrzygnąć zgodnie z wymogami przypomnianymi w pkt 62 i 63 niniejszego wyroku.

66 W tym względzie gdyby w następstwie badania okazało się, że sądy państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty mają jurysdykcję na podstawie przepisów rozporządzenia nr 44/2001, sąd taki jak sąd odsyłający nie mógłby, bez podważania skuteczności (effet utile) przepisów tego rozporządzenia, na podstawie których owa jurysdykcja została ustalona, umorzyć postępowania, z tego tylko powodu, że nie jest w stanie, zgodnie z przepisami krajowymi, wskazać, który sąd jest właściwy miejscowo do merytorycznego rozpoznania kwestionowanego roszczenia.

67 Sąd ten ma bowiem obowiązek, jak w swoich uwagach na piśmie trafnie zauważył rząd węgierski, tak zinterpretować prawo krajowe, aby móc ustalić lub wyznaczyć sąd miejscowo i rzeczowo właściwy do merytorycznego rozpoznania roszczenia dochodzonego przy wykorzystaniu postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, wobec którego to nakazu pozwany wniósł sprzeciw w przypisanym terminie.

68 Ponadto umorzenie postępowania spornego odnoszącego się do istoty kwestionowanego roszczenia, w sytuacji gdy zgodnie z rozporządzeniem nr 44/2001 sądy państwa członkowskiego wydania nakazu zapłaty mają jurysdykcję do jego rozpoznania, podważałoby skuteczność (effet utile) również art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006, w zakresie, w jakim przepis ten wymaga, aby w przypadku wniesienia sprzeciwu przez pozwanego postępowanie było automatycznie kontynuowane przed właściwymi sądami państwa członkowskiego wydania nakazu zapłaty.

69 Z kolei gdyby okazało się, że sądy państwa członkowskiego wydania nie mają jurysdykcji zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 44/2001, nie ma potrzeby, wbrew temu, co zdaje się uważać sąd odsyłający, ponownego badania z urzędu nakazu zapłaty, wobec którego pozwany skutecznie wniósł sprzeciw, na podstawie art. 20 rozporządzenia nr 1896/2006 stosowanego w drodze analogii.

70 W tym względzie w orzecznictwa Trybunału wynika, że ponowne badanie nakazu zapłaty na mocy art. 20 rozporządzenia nr 1896/2006 możliwe jest tylko wówczas, gdy pozwany nie wniósł sprzeciwu w terminie określonym w art. 16 ust. 2 tego rozporządzenia (zob. podobnie wyrok Thomas Cook Belgium, C-245/14, EU:C:2015:715, pkt 47, 48).

71 Ponadto w zakresie, w jakim sytuacja procesowa taka jak rozpatrywana w postępowaniu głównym jest – jak wynika z pkt 55 i 56 niniejszego wyroku – regulowana nie przez przepisy rozporządzenia nr 1896/2006, lecz przepisy prawa krajowego, przepisy tego rozporządzenia, w tym art. 20, nie mogą znajdować zastosowania do takiej sytuacji – nawet w drodze analogii (zob. podobnie wyrok eco cosmetics i Raiffeisenbank St. Georgen, C-119/13 i C-120/13, EU:C:2014:2144, pkt 45).

72 Dodatkowo art. 18 ust. 1 rozporządzenia nr 1896/2006 nie pozwala na stwierdzenie wykonalności nakazu zapłaty, wobec którego pozwany wniósł sprzeciw w przypisanym terminie. W rezultacie sąd taki jak sąd odsyłający ma prawo – wskutek stwierdzenia braku jurysdykcji sądów państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty na podstawie rozporządzenia nr 44/2001 – wyciągnąć konsekwencje, jakie w takim przypadku przewidują krajowe uregulowania procesowe.

73 Mając na uwadze wszystkie przytoczone wyżej okoliczności, na zadane pytania trzeba odpowiedzieć, że prawo Unii należy interpretować w ten sposób, iż w okolicznościach, w których, tak jak w postępowaniu głównym, przed sądem toczy się postępowanie w sprawie wyznaczenia sądu państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty właściwego miejscowo, w ramach którego ów sąd bada, czy sądy tego państwa członkowskiego mają jurysdykcję międzynarodową do rozpoznania w postępowaniu spornym roszczenia dochodzonego przy wykorzystaniu postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, wobec którego to nakazu pozwany wniósł sprzeciw w przypisanym terminie:

— rozporządzenie nr 1896/2006 nie zawiera wskazówek co do uprawnień i obowiązków tego sądu, gdyż zgodnie z art. 26 tego rozporządzenia kwestie te podlegają prawu krajowemu tego państwa członkowskiego;

— rozporządzenie nr 44/2001 wymaga, aby kwestia jurysdykcji krajowej sądów państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty została rozstrzygnięta zgodnie z przepisami procesowymi pozwalającymi na zagwarantowanie skuteczności (effet utile) przepisów tego rozporządzenia oraz prawa do obrony, niezależnie od tego, czy kwestię tę rozstrzyga sąd odsyłający, czy też sąd wyznaczony przez niego jako sąd miejscowo i rzeczowo właściwy do rozpoznania roszczenia takiego jak roszczenie rozpatrywane w postępowaniu głównym na podstawie przepisów regulujących zwykłe postępowanie cywilne;

— w przypadku gdy sąd taki jak sąd odsyłający orzeka w przedmiocie jurysdykcji międzynarodowej sądów państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty i stwierdzi istnienie takiej jurysdykcji zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu nr 44/2001, to ostatnie rozporządzenie oraz rozporządzenie nr 1896/2006 zobowiązują ów sąd do interpretowania prawa krajowego w taki sposób, aby mógł on ustalić lub wyznaczyć sąd miejscowo i rzeczowo właściwy do przeprowadzenia tego postępowania; oraz

— w przypadku gdy sąd taki jak sąd odsyłający stwierdzi brak jurysdykcji międzynarodowej, sąd ten nie ma obowiązku ponownego badania z urzędu nakazu zapłaty na podstawie art. 20 rozporządzenia nr 1896/2006 stosowanego w drodze analogii.

W przedmiocie kosztów

74 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Prawo Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, iż w okolicznościach, w których, tak jak w postępowaniu głównym, przed sądem toczy się postępowanie w sprawie wyznaczenia sądu państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty właściwego miejscowo, w ramach którego ów sąd bada, czy sądy tego państwa członkowskiego mają jurysdykcję międzynarodową do rozpoznania w postępowaniu spornym roszczenia dochodzonego przy wykorzystaniu postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, wobec którego to nakazu pozwany wniósł sprzeciw w przepisanym terminie:

— **rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty nie zawiera wskazówek co do uprawnień i obowiązków tego sądu, gdyż zgodnie z art. 26 tego rozporządzenia kwestie te podlegają prawu krajowemu tego państwa członkowskiego;**

— **rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych wymaga, aby kwestia jurysdykcji międzynarodowej sądów państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty została rozstrzygnięta zgodnie z przepisami procesowymi pozwalającymi na zagwarantowanie skuteczności (effet utile) przepisów tego rozporządzenia oraz prawa do obrony, niezależnie od tego, czy kwestię tę rozstrzyga sąd odsyłający, czy też sąd wyznaczony przez niego jako sąd miejscowo i rzeczowo właściwy do rozpoznania sprawy dotyczącej roszczenia takiego jak roszczenie rozpatrywane w postępowaniu głównym na podstawie przepisów regulujących zwykłe postępowanie cywilne;**

— **w przypadku gdy sąd taki jak sąd odsyłający orzeka w przedmiocie jurysdykcji międzynarodowej sądów państwa członkowskiego wydania europejskiego nakazu zapłaty i stwierdzi istnienie takiej jurysdykcji zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu nr 44/2001, to ostatnie rozporządzenie oraz rozporządzenie nr 1896/2006 zobowiązują ów sąd do interpretowania prawa krajowego w taki sposób, aby mógł on ustalić lub wyznaczyć sąd miejscowo i rzeczowo właściwy do przeprowadzenia tego postępowania; oraz**

— **w przypadku gdy sąd taki jak sąd odsyłający stwierdzi brak jurysdykcji międzynarodowej, sąd ten nie ma obowiązku ponownego badania z urzędu nakazu zapłaty na podstawie art. 20 rozporządzenia nr 1896/2006 stosowanego w drodze analogii.**

Podpisy